

jočim Izveličarjem vedno klical: „Živ, živ, živ —“ in s tem hotel izdati, da Kristus še ni umrl, češ, naj ga še dalje mučijo. Zato je preklet, ima zvezane noge in s svojim nestrpnim: „živ-živ“, še sedaj nadleguje ljudi.

Ukrajinska pripovedka razklada, zakaj ima zajec prikrajšan rep. Lisica in zajec sta bila poslana po mrtvo in živo vodo. Nazaj gredé je lisica srečno pretekla med pritiskajočimi skalami, le zajec se je zamudil. Skale so mu pritisnile in odtrgale rep.

Tako si tudi ljudstvo razlaga, zakaj ima zajec preklani ustni. Blagohotni mesec je poslal zajca k človeku, naj mu sporoči to-le: Kakor jaz umrem pa vstanem, tako boš tudi ti umrl, pa od mrtvih vstal. Pa zajec je to naročilo po poti vse zmešal in povedal narobe: Kakor mesec umre pa ne vstane, tako boš tudi ti umrl, pa ne boš več vstal. Ko je to povedal človeku, se je vrnil in mesecu naznanil, kako je izpolnil poslanstvo. Razsrjeni mesec je vrgel na neumnega zajca sekuro in mu ž njo presekala ustni — in to je zajcu ostalo. Nekateri še pravijo, da je potem zajec zbežal in še zmeraj

beži; drugi pa, da je iz srda mesecu obraz razdrapal in razpraskal, in od tistega časa se vidijo proge in brazde na mesečnem obrazu.

Zakaj se skrivajo v jeseni kače v zemljo? Kačam je znano prokletstvo božje. Zato splezajo vsako leto na dan Marijinega rojstva na drevesa in poslušajo, ali se bo kaj dobrega o njih pridigalo. Ker se to nikdar ne zgodi, splezajo žalostne in osramočene nazaj z dreves in se skrijejo v zemljo, razven onih, ki so kdaj pičile človeka; take se morajo vse tako dolgo plaziti po zemlji, tudi po zimi, dokler jih kdo ne ubije.

Zakaj ima sova mačjo glavo? Pri Čehih je znana ta povest: Kot otrok se je Kristus večkrat igral z drugimi judovskimi otroki. Gnetel je iz ilovke tičke in jih izpuščal v zrak. Tički iz njegovih svetih ročic so izletali živi, veselo žvergoleč, tički drugih otrok pa so ostajali mrtvi.

Tako je iz Kristusovih rok izletel slavček, senica in celo krdelo pevskih tičkov. Ko so pa to videli judovski otroci, so prosili Kristusa, naj vendar oživi nekaj, kar so bili oni zgnetli. Storil je to: ilnata pošast je oživela in z vriščen je odletela — sova.

Književnost.

Slovenska književnost.

Ustavoznanstvo. Izdalo in založilo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ v proslavo petdesetletnice slavnega vladanja Nj. cesarskega in kraljevega Apostolskega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Spisal Fr. Orožen, profesor na c. kr. učiteljski v Ljubljani. Z 51 slikami državnih in deželnih grbov, redov in odlikovanj. Mehko vezana knjiga stane 1 gld. V Ljubljani. Natisnila Rud. Miličeva tiskarna. 1899. 8°. — Knjiga obdeluje avstrijsko ustavo in državno uredbo, zato je naslov: „Ustavoznanstvo“ prenedoločen in bi se moral glasiti: „Avstrijsko ustavoznanstvo“ ali „O avstrijski ustavi“. Razkazuje nam postanek in razširjanje naše države, opisuje grbe avstrijskih dežel, označuje posamezne štadije naše ustave, zlasti natančno poslednje dogodke; nadalje razpravlja o pravicah in o dolžnostih državljanov, o vladi, o ministerstvih v poslednjih

dvajsetletjih, o domovinski pravici, o državnem denarstvu in davkarstvu, naposled še o šolstvu avstrijskem. — Tu je obilno tvarine za vsakega Avstrijana. Državljan naj rad izpolnjuje svoje dolžnosti do države, a naj pozna in brani tudi svoje pravice. Zato je ta knjiga potrebna za vsakega omlanega Avstrijca, ki hoče razumeti časopise, govore, politično gibanje, politične pravice. Razlaga je dobroumevna, podatki so — kolikor smo mogli opaziti — točni, pač pa ne najnovejši. Jezik je večinoma lep in čist. — Naposled še omenimo, da je knjiga mnogim že znana zato, ker je pretiskana iz „Učiteljskega Tovariša“.

„*Naš dom*“. Zbirka povesti, pesmi in narodnega blaga, zanimivosti itd. III. zvezek. Vojna leta 2000. Doma in na tujem. V Celji leta 1899. Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar. 8°. Str. 153. Cena 25 kr. — V tem zvezku „Našega doma“ nam podaja izdajatelj dva spisa. Prvi nam v podobi sanj

kaže čudno sliko vojne in boja ob l. 2000. Stvar je jako „fantastična“ in nima realne vrednosti; oblika je pa zanimiva, pripovedovanje živahno. — Na realnih tleh pa stoji drugi spisi: „Doma in na tujem. Poučna povest za narod. Poljski spisal Felicijan Pintowski. Poslovenil Podravski.“ Kaže nam razmere poljskega ljudstva, katere so krive, da si išče sreče v Ameriki. V dveh nasprotnih si junakih, Antonu in Matiju, razkazuje slabo in dobro gospodarstvo. — Da bi bila spisa, zlasti poslednji, primerna za naše ljudstvo, bilo bi potrebno nekoliko predelati ju. Ubogi poljski narod, ki si v krempjih židovstva!

zakličeš ob koncu tega in onega poglavja. Jezik bi bil lahko nekoliko lepši.

Male pesmi. Ljubljenej mladini zložil Jožef Mar. Kržišnik. V Celji 1899. Tiskal in založil Dragotin Hribar. 16°. Str. 56. — Te večinoma lepe, drobne in preproste pesmice so namenjene deci v oni dobi, ko se začne veseliti podob, knjižic, povestic in pesmic. Zato so zložene prav v preprostem, otroškem duhu. Tudi v obliki se prilagajo otroškemu duhu, ki se zabava rad ob petju in igrar. Ne odobrujemo pa nekega separatizma v jezikovnih oblikah, ki ni nikomur v prid, najmanj pa učeči se deci

Razne stvari.

Naše slike.

Ker govorimo o Germovih slikah posebej, ni nam treba tukaj jih opisovati in ocenjati. — „*Pred Jafu na morju.*“ (Str. 592.) Ta slika nam kaže oni kraj na morju pred Jafu, kjer se vozijo jeruzalemski romarji in potniki z ladij na suho, ali s suhega na ladijo. Jafa, žal, nima varnega pristanišča, čeprav je jako staro mesto in so že od nekdaj tukaj ostajale ladije. Morje pred mestom je plitvo, in vrh tega štrlé iz njega nevarne pečine. In vendar gredó todi mimo, prav poleg teh pečin, čolni od ladije in do ladije, ki obstane daleč od obrežja. Marsikak čoln se je že tu razbil v viharjem vremenu, marsikak romar je našel v valovih hladan grob, predno je videl Jeruzalem. (Več čitaj v „Jeruzalemskem romarju“ str. 58 i. dr.). — *Notranjščina frančiškanske cerkve v Ljubljani.* (Str. 601.) Po potresu so ljubljanski župniki z državno in zasebno podporo prenovili vse ljubljanske župne in tudi druge cerkve. Kako dobro se je popravljjanje in deloma prezidavanje posrečilo v frančiškanski cerkvi, kaže nam ta slika, ki je posneta po zares dobri in veliki Rovšekovi fotografiji in ki izpričuje lepoto cerkve bolj kakor najlepši opis.

Josipina Turnogradska.

Da spoznajo naši bravci pisavo znamenite pisateljice, podajemo tu še nenatisnjen košček, ki nam ga je poskrbel pisatelj življenjepisa v 11. številki našega lista.

Na Prešernovem grobu.

8. avgusta 1851.

(Spisala Josipina Turnogradska.)

Bila sem na grobu nesmrtnega (neumrjočega: — pisateljica) Prešerna, bila ondi presrečna iz istega občutja, katero je bilo nesreča slavnega pesnika —

na strani Lovreta. Tresli so se še zadnji zlatotoki na večernem nebu, ko smo stopili na mesto, kjer počiva truplo, v katerem je omagalo blágo, od sveta nepoznano, zavrženo srce. Zelena travica pokriva njegovo zapuščeno gomilo. Črn, lesen, reven križec stoji na njej — žalostno znamenje kranjske rodoljubnosti.

Celo življenje nesrečnega pevca mi je stopilo pred dušne oči. Črni, slabi križ še zdaj oznanjuje, kako ceni „svet“ blago srce, bister um; kako plačuje iskrenim rodoljubom.

Lovre stopi bliže tja h gomili; bel pergamentni listič se kmalu blišči na črnem križu; na listek je Lovre napisal sledeče besede:

„Dokler živ — si bil nesrečen,
Mrtev pak si — pevec večer.“

Nato sem vila jaz nesrečnemu Prešernu venec iz lepih cvetlič in sem ga potem obesila na leseni križ. — Kaka izpremema zdaj! Bila je poprej gomila zapuščena — najbolj revna na pokopališču — in zdaj? — Venec, dar ljubezni, jo diči in krasi! Zazdelo se mi je, kakor da bi se vse pesmice millega pevca zopet oživile v rožicah.

In zatonuje solnce (pisateljica: sonce) v blesku večerne zarje, hladni pihljajček dije čez okrašeno gomilo, čudovit miris (čudovito prijeten vonj) razdihajo cvetlice, kakor da bi hotele počastiti nesmrtnega (pis.: neumrjočega) pevca. Tužno se tresejo travice, cvetlice žalostno povešajo svoje glavice, kakor da bi hotele solzico milovanja potočiti na gomilo „nesrečnega“; — oh, saj mu je „svet“ ne daruje nobene!

Lahka ti zemljica bila, slavni Prešeren! (Pisateljica piše: Prešern!) — Prestal si ta svet, prestal njegovo nevhvaležnost! Tamkaj si zdaj, kjer je duh oproščen težilnih spon, kjer se gleda v neizmerno morje luči in čistosti, kjer te ne more več raniti nevhvaležnost sveta! — Srečen si zdaj!